

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

Світлана КОНДРАТЮК

28 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

галузь знань 23 Соціальна робота
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 231 Соціальна робота
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Соціальна робота
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(назва)

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННПП

28 серпня 2024 р.

Голова _____

Юлія БОНДАРЕНКО, доктор
педагогічних наук, професор

СУМИ 2024

Розробники:

МАКСИМОВСЬКА Наталія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

Протокол № 1 від 28 серпня 2024 року.

Завідувач кафедри
канд. пед. наук, доцент

Анжела ПОЛЯНИЧКО

**ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»**

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	бакалавр	Обов’язкова	
		Рік підготовки	
3-й		3-й	
Семестр			
5-й		5-й	
Лекції			
30 год.			
Практичні, семінарські			
38 год.			
Самостійна робота			
110 год.			
Консультації:			
2 год.			
Загальна кількість годин – 180	Вид контролю: іспит		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Технології соціальної роботи» спрямована на вивчення здобувачами засад технологій соціальної роботи та її основних методичних основ. Освітній компонент розкриває такі змістові питання: класифікація технологій соціальної роботи, загальні технології соціальної роботи, междисциплінарні та конкретні технології соціальної роботи. Предметом вивчення навчальної дисципліни «Технології соціальної роботи» є:

- процес технологізації соціальної сфери;
- провідні засади загальних технологій соціальної роботи;
- специфіка междисциплінарних та конкретних технологій соціальної роботи.

Теоретичні положення дисципліни «Технології соціальної роботи» є підґрунтям для ефективного засвоєння інших дисциплін соціальної та соціально-захисної спрямованості. Дисципліна займає чільне місце у структурно-логічній схемі підготовки фахівця, оскільки дозволяє випускнику вирішувати конкретні професійні завдання, спираючись на набуті теоретичні знання, притаманні йому не лише як професіоналу, а й гармонійно розвинутій особистості, що відповідає вимогам і запитам сучасного суспільства.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Майбутні соціальні робітники рівня бакалавр зможуть розвинути професійні надбання, напрацьовані в результаті виконання робочої програми навчальної дисципліни «Технології соціальної роботи» завдяки вивченню наступного блоку дисциплін професійно-орієнтованої підготовки: «Соціалізація особистості», «Соціальна політика України», «Історія і теорія соціальної роботи», «Соціальне проектування».

3. Результати навчання за дисципліною

<p style="text-align: center;">Знання</p>	<p style="text-align: center;">ПРЗ 1 ПРЗ 5</p>	<p>Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).</p> <p>Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.</p>
--	--	--

<p style="text-align: center;">Уміння</p>	<p style="text-align: center;">ПРУ 20. ПРУ 11.</p>	<p>Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.</p> <p>Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.</p>
<p style="text-align: center;">Комунікація:</p>	<p style="text-align: center;">ПРК 7 ПРК 16.</p>	<p>Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.</p> <p>Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	студент/-ка демонструє повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; знання основної та додаткової літератури; виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
82 – 89	студент/-ка демонструє достатні знання матеріалу в заданому обсязі, з певною систематичністю виконує практичні завдання, передбачені навчальною програмою; виявляє переважно конструктивний і репродуктивний характер використання набутих знань та умінь.
74 – 81	студент/-ка виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, успішно виконує практичні завдання, засвоїв/-ла основну та додаткову літературу, виявляє здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента/-ки наявні незначні помилки.
64 – 73	студент/-ка виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент/-ка спроможний/-на усунути їх із допомогою викладача/-ки.
60 – 63	виставляється студентів/-ці, відповідь якого/-ї під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.
35 – 59	студент/-ка не спроможний/-на до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни. студент/-ка не опанував/-ла матеріал навчальної дисципліни
1 – 34	студент/-ка не опанував/-ла матеріал навчальної дисципліни на достатньому рівні, але рівень залишкових знань та умінь дозволяє повторне складання підсумкового контролю за результатами самостійної підготовки.

Розподіл балів

Поточний контроль															Підсумковий контроль	Всього
Розділ 1		Розділ 2						Розділ 3			Розділ 4				25	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи контролю:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;
- методи письмового контролю: тестові завдання, розв'язання задач і вирішення проблемних ситуацій репродуктивного, конструктивного і творчого рівнів;
- методи практичного контролю: виконання самостійних завдань;
- методи самоконтролю: самоаналіз, самооцінка.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1 Теоретичні основи технологій соціальної роботи.

Тема 1. Технологізація соціальної сфери як механізм її врегулювання.

Соціальні технології як процес оптимізації соціальної діяльності;

- Розмежування понять «технологія», «соціальна технологія», «технологія соціальної роботи»;
- Класифікація соціальних технологій;
- Функції технологій соціальної роботи;
- Визначення структурних компонентів технологій соціальної роботи;
- Визначення процедур і операцій у процесі використання технології

Тема 2. Технології соціальної роботи як галузь соціальних технологій, сутність та класифікація.

Класифікація соціальних технологій соціальної роботи – загальні, функціональні, специфічні. Використання технологій інших наукових галузей в соціальній роботі.

Розділ II. Загальні технології соціальної роботи

Тема 3. Соціальна діагностика в технологіях соціальної роботи, технологія соціальної експертизи

сутність соціальної діагностики;

- принципи соціальної діагностики;
- діагностичні методи у соціальній роботі;
- етапи та особливості технологій діагностики

Поняття соціальної експертизи.

- Організаційні моделі соціальної експертизи.
- Функції соціальної експертизи
- Етапи роботи експертів при використанні різних моделей експертизи.

Тема 4. Технології проектування в соціальній роботі

соціальне проектування як конструювання соціальної діяльності;

- етапи соціального проектування;
- стратегії проектування;
- методи соціального проектування.
- технології прогнозування;
- технології моделювання

Тема 5. Технології соціальної профілактики та адаптації

- сутність соціальної профілактики;
- рівні соціальної профілактики;
- технології профілактики;
- сутність соціальної адаптації, дезадаптація та переадаптації;
- стадії соціальної адаптації;
- види соціальної адаптації.

Тема 6. Технології соціальної реабілітації та терапії

сутність соціальної реабілітації;

- етапи програми соціальної реабілітації;
- моделі психотерапії у соціальній роботі;
- конкретні технології психотерапії у соціальній роботі.

Тема 7. Технології групової роботи, консультування та посередництва
сутність групової роботи;

- організація та етапи групової роботи;
- методи та прийоми групової роботи;
- клуби, групи взаємопідтримки, соціально-психологічні тренінги як форми групової роботи в соціальній роботі.

Тема 8. Технології зв'язку з громадськістю.

- сутність технології паблік рилейшнз;
- технології зв'язку з громадськістю у практиці соціальної роботи.

Розділ III. Міждисциплінарні технології і методики соціальної роботи.

Тема 9. Соціологічні технології в соціальній роботі

взаємозв'язок соціології та соціальної роботи;

- технологія моніторингу системи соціального обслуговування;
- ознаки соціологічного мислення соціальних працівників;

Тема 10. Соціально-педагогічні технології в соціальній роботі

соціально-педагогічна компетентність спеціаліста з соціальної роботи;

- соціально-педагогічна технологія;
- педагогічні методи і технології у соціальній роботі;

Тема 11. Психологічні технології в соціальній роботі.

сутність і значення психології у соціальній практиці;

- характеристика і специфіка застосування психологічних методів у соціальній роботі

Розділ IV. Конкретні технології соціальної роботи.

Тема 12. Технології соціального захисту населення

Соціальний захист в структурі технологій соціальної роботи. Використання соціально-захисних технологій з різними соціальними групами. Особливості розробки та реалізації технологій соціального захисту

Тема 13. Технології соціальної роботи з сім'єю, жінками, людьми літнього віку

Сутність та зміст технологій, особливості розробки та реалізації в сучасних умовах.

Тема 14. Технології соціальної роботи з дітьми, підлітками та молоддю

Специфіка застосування технологій соціальної роботи з дітьми, розробка та реалізація вказаних технологій. Ресурси та умови реалізації технологій

Тема 15. Технології соціальної роботи з людьми з інвалідністю.

Особливості сучасного соціального законодавства та технологізація соціальної роботи для людей з інвалідністю. Можливості соціального працівника та необхідні умови для розробки й реалізації технологій.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модуль на контро льна робота
1 - й семестр						
Розділ I. Теоретичні основи технологій соціальної роботи.						
Тема 1. Технологізація соціальної сфери як механізм її врегулювання.	13	2	3		8	
Тема 2. Технології соціальної роботи як галузь соціальних технологій, сутність та класифікація.	13	2	3		8	
Розділ II. Загальні технології соціальної роботи						
Тема 3. Соціальна діагностика в технологіях соціальної роботи, технологія соціальної експертизи	13	2	3		8	
Тема 4. Технології проектування в соціальній роботі	13	2	3		8	
Тема 5. Технології соціальної профілактики та адаптації	13	2	3		8	
Тема 6. Технології соціальної реабілітації та терапії	13	2	3		8	
Тема 7. Технології групової роботи,	13	2	3		8	

консультування та посередництва						
Тема 8. Технології зв'язку з громадянськістю.	13	2	3		8	
Розділ III. Міждисциплінарні технології і методики соціальної роботи.						
Тема 9. Соціологічні технології в соціальній роботі	13	2	3		8	
Тема 10. Соціально-педагогічні технології в соціальній роботі	13	2	2		8	
Тема 11. Психологічні технології в соціальній роботі.	12	2	2		8	
Розділ IV. Конкретні технології соціальної роботи.						
Тема 12. Технології соціального захисту населення	10	2	2		6	
Тема 13. Технології соціальної роботи з сім'єю, жінками, людьми літнього віку	10	2	2		6	
Тема 14. Технології соціальної роботи з дітьми, підлітками та молоддю	10	2	2		6	
Тема 15. Технології соціальної роботи з людьми з інвалідністю.	8	2	2		4	
Разом	180	30	38		110	2

Теми практичних (семінарських) занять
Теми семінарських (практичних) занять:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика та класифікація технологій соціальної роботи	3
2	Технологія соціальної діагностики	3
3	Технологія соціальної адаптації	3
	Технологія соціальної реабілітації	3
5	Технологія соціальної корекції	3
6	Технологія консультування	3
7	Соціально-педагогічна технологія	3
8	Психологічні технології в соціальній роботі	3
9	соціологічні технології в соціальній роботі	3
10	Технології роботи з людьми з девіантною поведінкою	3
11	Технології роботи з жінками	2
12	Технології роботи з людьми похилого віку	2
13	Технології роботи з сім'ями в СЖО	2
14	Технології соціальної роботи з військовослужбовцями та ветеранами	2
	Разом	38

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді: теоретико-методичні основи : монографія / О. В. Безпалько. — Київ : Наук. світ, 2006. — 363 с.
2. *Безпалько О.В.* Соціальна педагогіка: в схемах і таблицях. - К.: Логос, 2003.
3. Головатий М.Ф. Соціальна політика і соціальна робота: Термінол-понятійний словник / М.Ф. Головатий, М.Б. Панасюк. – К.: МАУП, 2005. – 560 с.
4. *Гриненко А.М.* Соціальна політика: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. - К.: КНЕУ, 2003.
5. *Діти "групи ризику":* психологічні, соціальні та правові аспекти. - К.: Київська міська державна адміністрація, Служба у справах неповнолітніх, 2001.
6. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І. Д. Зверевої. — Київ ; Сімферополь : Універсум, 2012. — 536 с.
7. *Життєві кризи особистості:* Науково-методичний посібник: У 2 т – К.: ІЗМН, 1998.
8. *З досвіду роботи Сарненської райдержадміністрації Рівненської області по реалізації державної політики стосовно сім'ї, жінок, молоді та дітей:* Методичні матеріали. - К: Держаний інститут проблем сім'ї та молоді, 2002.
9. *Зайцева И А., Кукушин В.С., Ларин Г.Г., Румега Н.А., Шатохина В.И.* Кор-рекционная педагогика / Под ред. В.С. Кукушина. - Ростов н/Д.: Издательский центр "МарТ", 2002.
10. *Запобігання і протидія насильству в сім'ї:* Методичні рекомендації для соціальних працівників. - К.: ДЦССМ, 2004.

11. Короткий термінологічний словник із соціальної педагогіки, соціальної роботи / уклад.: Л. В. Лохвицька, І. І. Доброскок. — Переяслав-Хмельницький, 2007. — 144 с.
12. *Левченко К.Б.* Тендерна політика в Україні: визначення, формування, управління: Монографія. - Харків: Вид-во ун-ту внутр. справ, 2003.
13. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика):[підручник]. – К.: Каравела, 2011. – 368 с.
14. *Методологія і методи соціально-педагогічних досліджень (в першоджерелах, лекціях і практичних заняттях):* Навч. посібник. - Ніжин: Редакційно-видавничий відділ НДПУ ім. М.Гоголя, 2002.
15. *Наказ міністра праці та соціальної політики "Про створення належних умов для обслуговування громадян на підприємствах, в установах та організаціях сфери управління Міністерства праці та соціальної політики України" №168 від 14.05.2005 р.*// Соціальний захист. - 2005. - №5. - С.40.
16. *Нове покоління незалежної України (1991-2001 роки).* - К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2002.
17. *Нормативно-правове забезпечення діяльності центрів соціальних служб для молоді.* - К.: ДЦССМ, 2002.
18. *Нормативно-правове забезпечення реалізації державної політики з питань сім'ї, жінок, дітей та молоді: Збірник норм.-прав. документів.* - К.: Держкомс-ім'ямолодь, 2003.
19. *Пашков АТ, Гонеев А.Д.* Педагогические основы социальной реабилитации детей с ограниченными возможностями. - Курск: Изд-во КГМУ, 1999.
20. *Пащенко Д.І.* Зарубіжний досвід гуманізації соціального середовища та виховання. - К.: Знання, 1999.
21. *Посібник для молодіжних громадських організацій.* - К.: Фонд підтримки молодіжних демократичних ініціатив, 2003.
22. *Почепцов Г.Т* Паблік рилейшенз: Навч. посібник. - 2-е вид., випр. і доп. - К.: Т-во "Знання", КОО, 2004.
23. *Реабітаційна педагогіка на рубежі ХХІ століття: Науково-метод. зб.: У 2-х ч.* - К.: ІЗМН, 1998.
24. Семигіна Т.В. Словник із соціальної політики / Т.В. Семигіна. – К.: Києво-Могилянська академія, 2004. – 420 с.
25. *Синчук СМ., Бурак ВЯ.* Право соціального забезпечення України: Навч. посібник. - К.: Т-во "Знання", КОО, 2003.
26. Скуратівський В. А. Основи соціальної політики: навч. посібник / В. А. Скуратівський, О. М. Палій. – К. : МАУП, 2002. – 200 с.
27. *Скуратівський В.А., Палій О.М.* Основи соціальної політики: Навчальний посібник. - К.: МАУП, 2002.
28. Соціальна робота в Україні: [навч. посібник] / І.Д. Зверева, О.В. Безпалько, С.Я. Харченко та ін. / за заг. ред. І.Д. Зверевої, Г.М. Лактіонової. – К.: Науковий світ, 2003. – 233 с.
29. *Соціальна робота в Україні: Навч. посібник / І.Д. Зверева, О.В. Безпалько, С.Я. Харченко та ін. За заг ред. І.Д. Зверевої, Г.М. Лактіонової.* - К.: Центр навчальної літератури, 2004.
30. Соціальна робота: [навч. посібник] / В.П. Андрущенко, В.П. Бех, М.П. Лукашевич, І.І. Мигович та ін.; ред. колегія: В.П. Андрущенко, В.І. Астахова, В.П. Бех та ін. – К.: ДЦССМ, 2002. – Кн. 2. – 440 с.
31. Соціальна робота: [підручник] / В.А. Поліщук О.П. Бартош-Пічка, Н.М.Горішна, Г.В. Лещук, О.Ю. Пришляк / за ред. Н.Г. Ничкало. – Тернопіль: Збруч 2010. – 330 с.
32. *Соціальна робота: Навч. посібник // Соціальна робота. Книга II.* - К.: ДЦССМ, 2002.
33. Соціальна робота: реалії та виклики часу: навчально-методичний посібник. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 219 с.

34. *Соціальна робота: технологічний аспект: Навчальний посібник / За ред. проф. А.Й.Капської. - К.: Центр навчальної літератури, 2004.*
35. *Соціальний портрет молоді м.Білої Церкви / За заг. ред. П.І. Юхименка. - Біла Церква: Вид-во С.Семенка, 2005.*
36. *Соціально-педагогічна реабілітація дитини: проблеми і перспективи: Науково-методичний збірник. - К: Інститут проблем виховання, 2003.*
37. *Сурмін Ю.П., Туленков Н.В. Методология и методы социологических исследований: Учебное пособие. - К.: МАУП, 2000.*
38. *Сучасні підходи до виховання школярів у закладах інтернатного типу: Науково-метод. збірник. -К.: Інститут проблем виховання, 2002.*
39. *Технології соціально-педагогічної роботи: Навчальний посібник / За заг. ред. А.Й. Капської. - К., 2000.*
40. *Трубавіна І.М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю. - К.: ДЦССМ, 2003.*
41. *Тюття Л.П., Іванова І.Б. Соціальна робота (теорія і практика): Навч. посібник для студ. вищих навч. закладів. - К.: ВМУРОЛ "Україна", 2004.*
42. *Управлінські аспекти соціальної роботи: Курс лекцій. - К: МАУП, 2002.*
43. *Формування гендерного паритету в контексті сучасних соціально-економічних перетворень: Матеріали міжнародної наук.-практ. конференції. - К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді; Український ін-т соціальних досліджень, 2002.*

Додаткові:

1. *Богданов С. Соціальний захист інвалідів. - К: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2002.*
2. *Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку / Р.Х. Вайнола, А.Й. Капська. - К.: Академпрес, 1999.*
3. *Зверева І.Д. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні: теорія і практика. - К., 1998.*
4. *Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекта робота з дітьми та молоддю. - К: УДЦССМ, 2001.*
5. *Конвенція ООН про права дитини. - К., 1997.*
6. *Олиференко Л.Я., Шульга Т.Н., Дементьева И.Ф. Социально-педагогическая поддержка детей группы риска. - М.: Издат.центр "Академия", 2002.*
7. *Організація діяльності консультативних пунктів "Довіра" центрами соціальних служб для молоді: Методичний посібник / За ред. П.Б. Лазоренка, І.М. Пінчук. - К.: Держ.центр соціальн.служб для молоді, 2003.*
8. *Панасюк М.Б. Соціальні технології робота з попередження правопорушень // Управлінські аспекти соціальної роботи. - К, 2002. - С.344-368.*
9. *Синчук СМ., Бурак ВЯ. Право соціального забезпечення України: Навч. посібник. - К.: Т-во "Знання", КОО, 2003.*
10. *Синьов В.М., Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка: в основних запитаннях та відповідях: Навч. посібник. - 2- вид. - К., 2000.*
11. *Сім'я в умовах становлення незалежної України (1991 - 2003 роки): Державна доповідь про становище сімей в Україні за підсумками 2003 року. - К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004.*
12. *Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії: Навч. посібник. - К.: Атіка, 2004.*
13. *Соціальна робота з неповнолітніми, які перебувають у місцях позбавлення волі / За ред. В.М.Синьова. - К: Державний центр соціальних служб для молоді, 2003.*
14. *Формування навичок здорового способу життя в дітей та підлітків. - К.: Ніка-Центр, 2002.*
15. *Юрій С.І., Шаварина М.П., Шаманська Н.В. Соціальне страхування: Підручник. - К.: Кондор, 2004.*

Перелік теоретичних питань за темами навчальної дисципліни:

1. Що зумовлює посилення інтересу до соціальних технологій в сучасний період розвитку суспільства?
2. Назвіть підходи до визначення сутності соціальних технологій.
3. У чому відображаються особливості соціальних технологій порівняно з технологіями матеріальної сфери життєдіяльності суспільства?
4. Які фактори визначають ефективність впровадження соціальних технологій?
5. Чим можна пояснити багатоманітність соціальних технологій?
6. Назвіть ознаки, за якими здійснюється класифікація соціальних технологій.
7. Розкрийте сутність технології соціальної роботи.
8. Назвіть компоненти та етапи технологічного процесу.
9. Що є змістом технологій соціальної роботи?
10. Як можна класифікувати технології соціальної роботи?
11. Визначте функції технологій соціальної роботи.
12. У чому полягає складність у визначенні норми і відхилень у соціальних явищах?
13. Розкрийте сутність соціальної діагностики.
14. Охарактеризуйте принципи соціальної діагностики.
15. Проаналізуйте методи соціальної діагностики.
16. Розкрийте значущість для соціального працівника діагностики середовища.
17. Розкрийте поняття соціальної експертизи.
18. За яких умов виникає потреба у проведенні експертизи?
19. Хто є учасником соціальної експертизи?
20. Визначіть порядок замовлення соціальної експертизи.
21. Назвіть моделі експертної роботи і визначіть основні між ними відмінності.
22. Проаналізуйте очні і заочні форми роботи з експертами.
23. Дайте декілька визначень поняття "проектування".
24. Які принципи мають бути враховані при проектуванні?
25. Назвіть основні етапи проектування.
26. Які вимоги висуваються до мети проектування?
27. Назвіть види проектних стратегій.
28. Охарактеризуйте методи соціального проектування.
29. У чому суть наукового передбачення?
30. Що лежить в основі соціального прогнозування?
31. Назвіть основні ознаки соціального прогнозування.
32. Визначіть етапи соціального прогнозування.
33. Розкрийте значення моделювання в соціальній сфері.
34. Що є характерним для соціальної профілактики?
35. Назвіть об'єкти профілактичного впливу.
36. Які методи можна віднести до методів профілактики?
37. Проаналізуйте стратегії соціальної адаптації.

38. Назвіть види соціальної адаптації.
39. У яких формах виявляються адаптаційні процеси?
40. Охарактеризуйте процес переадаптації особистості.
41. Назвіть основні, процедури технології адаптації.
42. У чому полягає сутність соціальної реабілітації?
43. Назвіть види реабілітації інвалідів.
44. Як здійснюється реабілітація в інтернатних закладах?
45. Обґрунтуйте необхідність використання в соціальній роботі технологій терапії.
46. Охарактеризуйте основні технології терапії.
47. Як здійснювався процес становлення методу групової роботи?
48. В яких випадках використовується групова робота?
49. Назвіть фактори, що сприяють чи заважають груповій роботі.
50. Назвіть стадії розвитку групи.
51. Визначіть роль соціального працівника в процесі групової роботи.
52. Розкрийте основні підходи до створення груп взаємодопомоги.
53. Проаналізуйте консультування як технологію соціальної роботи.
54. Назвіть основні вимоги до проведення консультацій та особи консультанта.
55. Назвіть типи, форми, види консультування.
56. Охарактеризуйте технології консультування окремих груп клієнтів.
57. Розкрийте сутність технології посередництва.
58. Що стало причиною широкого розвитку паблік рилейшнз?
59. Визначіть сутність паблік рилейшнз.
60. Які відмінності паблік рилейшнз від журналістики, пропаганди, реклами?
61. Назвіть складові технології ПР.
62. Які вимоги ставляться до спеціалістів в галузі ПР?
63. Охарактеризуйте технології зв'язку з громадськістю в практиці соціальної роботи.
64. На що спрямована програма пабліситі?
65. У чому ви бачите зв'язок соціології та соціальної роботи?
66. Назвіть основні складові технології моніторингу системи соціального обслуговування.
67. Назвіть декілька найголовніших, на вашу думку, ознак соціологічного мислення соціального працівника.
68. Чому роль соціології в сучасний період суспільного розвитку зростає?
69. На яких принципах здійснюється використання педагогічних методів у соціальній роботі?
70. Розкрийте роль А. Макаренка у технологізації соціально-педагогічної діяльності.
71. Назвіть основні підходи при визначенні сутності соціально-педагогічних технологій.
72. Охарактеризуйте основні етапи загальної соціально-педагогічної технології.

73. Проаналізуйте педагогічні методи та технології, що використовуються у соціальній роботі.
74. Проаналізуйте взаємозв'язок технологій соціальної роботи з конкретними психологічними школами (напрямами).
75. Що передбачає технологія вирішення психологічних завдань у роботі соціального працівника?
76. Проаналізуйте способи формування психіки.
77. Назвіть методи психічного саморозвитку особистості.
78. У чому полягає "мудре" ставлення до життя?
79. Розкрийте сутність категорії "соціальний захист".
80. Як історично складалася система соціального захисту?
81. Що входить у систему соціального захисту?
82. Охарактеризуйте діяльність органів соціального захисту.
83. Проаналізуйте засади соціального захисту безробітних.
84. Назвіть основні складові Єдиної технології обслуговування незайнятого населення України.
85. У чому полягає психологічна допомога безробітним?
86. Назвіть основні проблеми сучасної сім'ї.
87. Проаналізуйте екстрені технології соціальної роботи з сім'єю.
88. Проаналізуйте технології, спрямовані на підтримку стабільності сім'ї.
89. Визначіть зміст рівнів технологій соціальної роботи з неблагополучною у виховному плані сім'єю.
90. Поясніть причину виділення жінок у специфічну категорію клієнтів соціальної роботи.
91. Визначіть основні проблеми жінок у сучасному суспільстві.
92. Охарактеризуйте технології соціальної роботи з жінками за кордоном.
93. Визначіть основні завдання соціальної роботи з жінками в Україні.
94. Наведіть приклади конкретних технологій з жінками в сучасній Україні.
95. Назвіть основні проблеми людей старшого віку.
96. Проаналізуйте теорії старіння.
97. Назвіть компоненти соціального захисту людей літнього та старого віку.
98. Обґрунтуйте принципи роботи з людьми літнього та старого віку.
99. Проаналізуйте технології роботи з людьми літнього та старого віку.
100. У чому полягає сутність поняття "дезадаптована дитина"?
101. Які фактори впливають на процес дезадаптації дітей?
102. Визначіть основні завдання закладів для дезадаптованих дітей.
103. Визначіть основні підходи у роботі соціального працівника з дезадаптованими підлітками.
104. Які групи технологій використовуються у роботі з дезадаптованими дітьми та підлітками?
105. Назвіть основні етапи організаційної технології соціальної роботи з дезадаптованими підлітками.
106. Охарактеризуйте особливості конкретних технологій у роботі з дезадаптованими дітьми.
107. Розкрийте засади державної молодіжної політики.

108. Які основні завдання вирішують центри соціальних служб для молоді?
109. У чому полягає сутність дефіцитної моделі соціальної роботи з молоддю?
110. Визначіть основні підходи до роботи з молоддю.
111. Розкрийте зміст поняття інвалідності стосовно сучасних умов.
112. Що входить в поняття "соціальна рольова адаптованість сімі"?
113. Як визначається реабілітаційна активність та реабілітаційна культура сім'ї?
114. Проаналізуйте короткотермінові та довготермінові моделі взаємодії соціального працівника з сім'ями, які виховують дітей-інвалідів.
115. Назвіть тактики роботи з батьками, які виховують дітей-інвалідів.

Тезаурус

Багатоманітність соціальних технологій зумовлена широким спектром соціальної діяльності. Для кожного виду соціальної діяльності створюється особлива технологія. Тому можна говорити не про якусь універсальну технологію, а лише про багатоманітність технологій, кожна з яких відповідає конкретній діяльності, меті, цілям, пов'язана з конкретними умовами її реалізації: зі станом матеріальних, політичних, фінансових і кадрових ресурсів, з історичними умовами, традиціями.

Глобальні соціальні технології - технології, спрямовані на вирішення загальнолюдських проблем, пов'язаних з оцінкою не тільки внутрішніх, а й світових тенденцій розвитку, комплексною оцінкою ситуації. Вони характеризуються високою наукомісткістю, прогнозуванням кінцевого результату і набувають пріоритетного значення в період оновлення соціальних систем.

Моніторинг - систематичне відслідковування, вивчення стану соціальних явищ і процесів, співставлення результатів постійних спостережень для отримання обґрунтованих уявлень про їх дійсний стан, тенденції їх розвитку.

Соціологічний моніторинг - необхідний прийом оцінки якості технологізації соціального простору, дієвості соціальних технологій. Він дозволяє своєчасно здійснювати корекцію соціальних технологій, знімати застарілі і вводити найновіші, що дозволяє розширювати межі технологізації і забезпечувати ефективність соціальних технологій.

Психологічні технології - вид соціальних технологій, що враховує особливості і специфіку психологічних процесів, якостей, відношень, можливості їх технологізації. Предметом технологізації є: психологічні якості і характеристики особистості - установки, характер, реакції, воля, взаємини.

Оволодіння психологічними технологіями дозволяє послідовно і цілеспрямовано формувати і використовувати навички ділової і міжособистісної комунікації, вибирати оптимальні прийоми переборення стресів, приймати зважені рішення по вирішенню професійних, внутрішньоособистісних і міжособистісних конфліктів в умовах ринкових відносин.

Соціальна технологія - 1) спеціально організована галузь знання про способи і процедури оптимізації життєдіяльності людини в умовах зростаючої взаємозалежності, динаміки і оновлення суспільних процесів; 2) спосіб діяльності на основі її розділення на процедури і операції з їх наступною координацією і синхронізацією і вибором оптимальних засобів, методів їх виконання; 3) метод управління соціальними процесами, що забезпечує систему їх відтворення в певних параметрах - якості, властивості, обсязі та ін.

Побудова соціальної технології здійснюється за рахунок розділення діяльності на окремі операції, процедури за умови глибокого розуміння природи і специфіки тієї галузі, в котрій розгортається практика. Соціальна

технологія виступає в двох формах: як проект (програма), що містить процедури і операції, і як сама діяльність, побудована відповідно до цього проекту (програмою).

Поява соціальних технологій пов'язана з потребою швидкого і широкомасштабного "тиражування" нових видів діяльності, ідей, проектів.

Соціально-педагогічні технології - способи створення умов для позитивного саморозвитку, соціальної адаптації і соціального захисту клієнта шляхом виховного впливу на його особу та поведінку. Можна виділити два основні підходи до розуміння соціально-педагогічної технології. Відповідно до *першого* підходу, що спирається на трактування технології як науки про майстерність, соціально-педагогічна технологія - це наука про мистецтво досягнення прогнозованої соціально-педагогічної мети. Такі технології носять теоретико-дослідницький характер. *Інший* підхід дозволяє визначити соціально-педагогічну технологію як цілеспрямовану, найбільш оптимальну соціально-педагогічну діяльність (впорядковану сукупність дій, операцій і процедур) з реалізації спеціалістом (спеціалістами) методів (сукупності методів), засобів і прийомів, що забезпечують досягнення прогнозованої мети в роботі з однією людиною чи групою в певних умовах. За своєю сутністю такі технології носять прикладний (практико-орієнтований) характер.

Соціологічні технології в соціальній роботі - способи використання соціологічних знань для прямого чи опосередкованого впливу на соціальну сферу, зміну в цілому соціального простору людини в сприятливому для неї напрямі.

Загальна соціологічна теорія, галузеві і спеціальні соціологічні теорії виступають фундаментом, основою соціальної роботи як науки, навчальної дисципліни і практичної діяльності. Особливу роль відіграє емпіричний рівень соціологічного знання, емпіричні дослідження (розробка програми дослідження, його організація, методи і техніка збору та обробки отриманого інформаційного матеріалу). При цьому емпіричний рівень соціологічного знання виступає ніби зв'язуючою ланкою між теоретичною соціологією та соціальною роботою як наукою і специфічним видом діяльності.

Технологізація соціальна - процес оптимізації соціального простору, переборення його розбалансованості на основі інноваційного методу освоєння соціальної дійсності, активного впливу на розвиток соціальних систем з використанням соціальних технологій, які дозволяють включити в процес його освоєння не тільки пізнання, методи соціальної діагностики, а й активні способи його зміни (як суб'єктів управління, так і соціальних систем в цілому).

Технології зв'язку з громадськістю (ПР-технології) - способи і методи управління, що сприяють встановленню й підтримці спілкування, взаєморозуміння і співробітництва між організацією та громадськістю. Вони включають в себе вирішення різноманітних проблем: забезпечують керівництво організації інформацією про громадську думку і надають йому допомогу у виробленні зворотних заходів; спрямовують діяльність

керівництва в інтересах громадськості; підтримують його в стані готовності до різних перемін шляхом завчасного передбачення тенденцій у соціальному розвитку. ПР-технології являють собою мистецтво переконувати людей і впливати на їхню думку, підтримувати готовність управлінців до необхідних змін, запобігати кризовим станам та переборювати їх.

Зв'язок з громадськістю - метод соціальної роботи, що виник в США і отримав широке поширення в останні десятиріччя, адже будь-яка соціальна проблема є проблемою суспільною, а тому для її ефективного вирішення чи попередження необхідна робота з соціумом у цілому.

Технології консультування - технології соціальної роботи, які полягають у дослідженні проблеми клієнта, знаходженні разом з ним позитивних засобів її вирішення, надання порад і рекомендацій щодо шляхів її вирішення та наявності соціальних ресурсів. Найбільш важливий результат консультування - перетворення внутрішнього світу клієнта. Основа цих змін - переосмислення життєвих цінностей. У процесі консультування можна виділити декілька етапів: вияв причин, що спонукали клієнта звернутися за консультацією; аналіз, оцінка і діагностика проблеми; формулювання проблеми й визначення цілей консультації; встановлення стратегії і плану дій; здійснення відповідних дій; оцінка результатів консультації та висновки.

Технології моделювання - сукупність методів дослідження різноманітних явищ і процесів, вироблення варіантів управлінських рішень. Моделювання ґрунтується на заміщенні реальних об'єктів їх умовними зразками, аналогами. Засобами моделювання описується структура об'єкта (статистична модель), процес його функціонування і розвитку (динамічна модель). У моделі відтворюються властивості, зв'язки, тенденції досліджуваних систем і процесів, що дозволяє оцінити їх стан, зробити прогноз, прийняти обґрунтоване рішення. Форми моделей багатоманітні. Виділяють предметне і знакове моделювання. Предметне моделювання передбачає створення моделей, що відтворюють просторово-часові, функціональні, структурні властивості оригіналу (конкретно-наукові моделі). Знакове моделювання полягає в репрезентації параметрів об'єкта з допомогою символів, схем, формул, речень мови (логіко-математичні моделі).

Технології посередництва - способи надання кваліфікованої допомоги у взаємодії між різними суб'єктами соціальних відносин. Посередництво може здійснюватися між: державою, організацією та клієнтом; між організаціями чи закладами; між спеціалістами різного відомчого підпорядкування; між різними соціальними групами; міжособистісне посередництво. У посередницькій діяльності соціального працівника виділяють три етапи: визначення проблеми клієнта; вибір закладу, що зможе допомогти у вирішенні проблеми клієнта; допомога клієнту у налагодженні зв'язків і сприяння у прийомі відповідним закладом. Для кращої ефективності посередницької діяльності варто використати такі прийоми: а) виготовлення виписки для клієнта з переліком установ, їх адресами, телефонами, прізвищами спеціалістів, з якими клієнт спілкуватиметься; б)

написання супровідного листа; в) попередня домовленість з установою про співпрацю з даним клієнтом; г) сприяння в організації супроводу клієнту.

Технології соціальної адаптації - технології, що забезпечують відтворення процесів включення особистості в групи, колективи, у нові умови соціального середовища, діяльності, взаємин. Основними процедурами технології адаптації є такі: 1) цілі спільної діяльності суб'єктів даної технології; 2) розробка програми спільних дій; 3) організація адаптаційного процесу.

Технології соціального захисту - це комплексна система соціально-економічних засобів, призначена для надання різнобічної допомоги непрацездатним чи обмежено працездатним особам, тимчасово непрацюючим, а також родинам, доходи працездатних членів яких не забезпечують суспільно необхідного рівня життя.

Соціальний захист може здійснюватися в грошовій формі у вигляді пенсій і допомог, у натуральній формі, а також шляхом надання різного роду послуг особам, які є об'єктом соціального захисту. Соціальний захист може мати як компенсаційний, так і попереджувальний, профілактичний характер.

Технології соціального прогнозування - інструментарій передбачення, дослідження і вирішення соціальних проблем. Мета прогнозування - не просто передбачити ті чи інші явища майбутнього, а сприяти більш ефективному впливу на них у потрібному напрямі.

Соціальне прогнозування побудоване на трьох взаємопов'язаних способах отримання інформації про майбутнє: 1) екстраполяція в майбутнє сучасних тенденцій і закономірностей розвитку суспільства (передбачаючи, що і на певну перспективу ці тенденції будуть зберігатися без істотних змін); 2) оцінка можливого чи бажаного в майбутньому стану того чи іншого явища (насамперед експертна оцінка); 3) моделювання прогнозованих явищ (розуміючи під моделлю будь-яку умовну, спрощену для зручності дослідження схематичну уяву про об'єкт прогнозування - сукупність показників, сценарій можливого чи бажаного розвитку подій тощо, аж до чітко формалізованих математичних моделей-управлінь).

Технології соціального проектування - визначення варіантів прогнозованого і планового розвитку нових процесів і явищ. Метою проектування є перетворення об'єктивної дійсності, коли створюються (чи передбачається їх створення) об'єкти, явища, процеси, які б відповідали бажаним якостям.

Основною метою соціального проектування є створення проектів. Соціальний проект призначається для відображення майбутнього бажаного стану системи, що виникає внаслідок певних дій людей, за наявності певних фінансових, трудових, матеріальних і інших ресурсів, у тому числі інтелектуальних, пізнавальних, евристичних, ціннісних. Соціальний проект - це такий різновид програми, де відображені не тільки актуальні орієнтири, загальні завдання, а й уточнені терміни досягнення конкретних завдань, скоординовані зусилля виконавців на основі глибокого вивчення початкового рівня розвитку об'єкта і використання соціальних нормативів.

Умовно виділяють такі етапні цілі соціального проектування: 1) визначення проектної проблеми; 2) проведення проектних досліджень; 3) розробка проектної програми; 4) формування проектного цілого; 5) реалізація проектного зразка.

Технології групової роботи – сукупність засобів та методів, спрямованих на створення, "вирощування" творчих груп (наприклад управлінських команд), здатних самостійно породжувати нові ідеї, сприяти міжособистісному розвитку учасників групи, вирішувати конкретні проблеми. Застосування методу приводить до приросту продуктивності групи (синергетичний ефект). Це досягається правильним підбором групи, адекватною моделлю комунікації і точним визначенням завдань. Завдання соціального працівника полягають у наданні методичної, психологічної допомоги членам групи при її формуванні й розвитку, віднаходженні групового лідера, забезпеченні достатньої рольової різноманітності і пошукові ефективної моделі самоорганізації.

Технології соціальної діагностики – способи отримання вичерпної інформації про об'єкт чи процес, що вивчається. Значення діагностики в галузі соціальних відносин і процесів аналогічне "виявленню" характеру захворювання в медицині: якщо вчасно і правильно визначені ознаки і причини виникнення захворювання, то можна сподіватися на благополучний хід лікування і позитивні результати. Сутність соціального діагнозу полягає в точному визначенні соціально-причинних зв'язків, породжених умовами життя клієнтів соціального обслуговування. Соціальний діагноз передбачає збір інформації про клієнтів і умови їхньої життєдіяльності, а також її аналіз для розробки програми соціальної допомоги;

Технології соціальної експертизи – способи дослідження певного питання, що вимагає спеціальних знань, представлення мотивованого висновку.

Експертиза є дослідженням, що здійснюється спеціалістами (експертами), і включає діагностику стану соціального об'єкта, встановлення достовірності інформації про нього й оточуюче середовище об'єкта, прогнозування його наступних змін і вплив на інші соціальні об'єкти, а також вироблення рекомендацій для прийняття управлінських рішень та соціального проектування в умовах, коли дослідницьке завдання важко піддається формалізації.

Технології соціальної профілактики - сукупність засобів, методів впливу на соціальний об'єкт з метою збереження його функціонального стану і попередження можливих негативних процесів у його життєдіяльності. Соціальна профілактика спрямована на попередження можливих фізичних, психологічних чи соціокультурних колізій в окремих індивідів і "груп ризику", збереження, підтримку і захист нормального рівня життя і здоров'я людей; сприяння їм у досягненні поставлених цілей і розкритті їхнього внутрішнього потенціалу.

Технології соціальної реабілітації - комплекс заходів, спрямованих на відновлення людини в правах, соціальному статусі, на покращання її

здоров'я, дієздатності. Цей процес спрямований також і на зміну соціального середовища, умов життєдіяльності, порушених чи обмежених з певних причин.

Здійснення соціальної реабілітації значною мірою залежить від дотримання її основних принципів: етапності, диференційованості, комплексності, спадковості, послідовності, безперервності у проведенні реабілітаційних заходів, доступності і переважної безоплатності для тих, хто її найбільше потребує (інваліди, пенсіонери, біженці та ін.).

Технології соціальної роботи - це одна із галузей соціальних технологій, що орієнтована на соціальне обслуговування, допомогу і підтримку громадян, які знаходяться у важкій життєвій ситуації.

Технології соціальної терапії - систематичні, цілеспрямовані заходи з надання допомоги особі чи групі осіб у питанні урегулювання почуттів, імпульсів, думок, ставлень, зняття психологічних симптомів, що викликають тривожність, дискомфорт у клієнтів соціальних служб. Соціальна терапія тісно пов'язана з психотерапією, в якій використовуються методи впливу на психіку.

Інформація про науково-педагогічного працівника.

Загальна інформація	Максимовська Наталія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор.
Контактна інформація	
E-mail	Maksimovskayas8@gmail.com
Наукові інтереси*	Соціальна робота Соціальна педагогіка Менеджмент соціокультурної діяльності
Професійні здібності*	Професійні знання, досягнення результатів у сфері наукових інтересів, досвід викладацької діяльності, володіння інтерактивними та дистанційними методиками викладання
Наукова діяльність за освітнім компонентом	<p>Максимовська Н.О. Теорія і технології соціокультурної анімації [Електронний ресурс]: навч.-метод. Посібник. Харків : ХДАК, 2022. – 200 с. http://195.20.96.242:5028/khk dak-xmlui/handle/123456789/1809</p> <p>Максимовська Н. О. Перспективи розвитку соціальної роботи засобами соціокультурних технологій / Н. О. Максимовська // Соціальна робота в умовах сучасних викликів: досвід і перспективи розвитку : колективна монографія / Палагнюк Ю. В., Файчук О. Л., Максимовська Н. О. та ін. / Чорномор. нац. ун-т імені Петра Могили. — Миколаїв : Вид-во: Ємельянова Т. В., 2021. — С. 19—46.</p> <p>Maksymovska N. Development of Social Creativity of Future Culture Managers // Journal of Educational and Social Research / Sapienza University of Rome. — London, 2022. — № 6. — p. 63-80. Періодичне видання включено до наукометричної бази Scopus</p> <p>Максимовська Н. О. Менеджмент культури як чинник подолання соціальної ексклюзії та відчуження: анімаційний підхід Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. Шейка. — Харків : ХДАК, 2022. — Вип. 78. — С.65-72 .</p>